

pripravljen ter z malo četico, ki jo je ravno krog sebe imel, neprestrašeno napade Francoze. Precej hudo se pokajo. K sreči pritisnejo v tem še druge kompanije naših, vzajemno sovražnike primejo, iz Šmarije preženó ter jih proti Ljubljani zapodé. Namestni kralj Evgen je bil zdaj v hudi zadregi. Vendar je sklenil, naše tukaj do dobrega v kozji rog vgnati, naj velja kar hoče. Poklical je toraj v Ljubljano gardo in večidel vse vojake od Drave in gornje Save. Veljalo je najpoprej polkovniku Milutinoviču, ki je bil posedel griče, ktere, ljubi bravec, tù pred saboj vidiš, od Studenca namreč tjè proti Beli cerkvi in naprej proti Lesičju, naslanjaje se na ono kerdelo brodskih graničarjev, ki so stali ob Ljubljanci proti Zalogu. Imel je hrabri mož oestro povelje, terdno stati in le največji sili se nazaj vmakniti v Višnjo goro.

Tako so stale reči dné 9. septembra.

Potem ko je namestni kralj princ Evgen z večjim oddelkom svoje vojske 11. septembra čez Ljubelj in skoz savsko dolino v Ljubljano dospel, se je vzdignil zjutrej 12. sept. z blizo 6000 vojaki proti Šmariji, kjer je, kakor nam je znano, stal polkovnik Milutinovič s 6 kompanijami gradiškanskih graničarjev. Res, nevarn stan malega kerdela proti taki sili! — Francozi so jo mahali na vides proti levemu krilu naših, in so mislili s tem prekaniti Milutinoviča. V tem pa so prijeli z dvema batalijonoma ono poldrugo kompanijo naših pod stotnikom Niksičem, ki je stala na gričih ob desnem krilu cesarskih krog Lesičja namreč. Stotnik Niksič jaderno nekterim svojih ljudi zakaže, sovražnike od strane zajeti; z večino graničarjev pa prime Francoze z bajonetom, jih zapodi sopet z gričev in ujame pri ti priliki 70 Francozov. V ravno tem času je prijel sovražnik levo krilo cesarskih pri Beli cerkvi z največjo silo. Akoravno od dveh gardnih batalijonov od spredaj in od strane napaden, se je vendar stotnik Martini s tremi kompanijami Gradiškanov sovražnikom hrabro zoperstavil. Terdno kot zid stoji s svojimi, ob enem pa je tudi zaukazal hrabremu stražmojstru Elger-ju, naj sovražnika z malim kerdelcom — s 40 možmi — od strane prime. Po modri ti osnovi in hrabrem napadu sta bila sovražna batalijona hipoma razprašena in v beg zapodena. Zmaga je bila Milutinovičeva.

Pa ne le tù, ampak tudi poleg Zaloga so se danes topli, kjer je cesarski major Reinbach s 3 kompanijami brodskih graničarjev in malim kerdelcom huzarjev veliko večjemu in močnejemu številu Francozov z največjo hrabrostjo zoperstal in jih tudi srečno zmagal.

Iz vsega tega, kar se je dné 12. sept. poleg Zaloga in Šmarije godilo, je posnel general Rebrovič, ki je stal z majhno reservo v Višnji gori, da je imel sovražnik veliko armado zbrano. Bal se je pa, da bi ga Francozi drugi dan še z večjo silo ne prijeli; zato je sklenil umakniti se s svojo sprednjo stražo nekoliko nazaj ter nasproti iti pomoči, ki je je pričakoval od Novega mesta. Hotel je potem sovražnika na novo prijati.

Medvedjek se imenuje nizki griček, ki stoji med dolenskim Št. Vidom in Trebnim; kakor nalašč je napravljén za kako obrambo, ker se unkraj njega proti Trebnemu cesta skoz ozko dolino vleče, ob kateri se po gričih ob obeh stranéh sovražnik lahko unemiruje. Do Medvedjeka se je toraj general Rebrovič s svojimi umaknil, in prav je storil, zakaj koj 14. sept. je sovražna divizija Marcognetova s štirimi gardnimi batalijoni se vzdignila iz Ljubljane proti Šmariji in Višnji gori. Ker pa ta kraj prazen najde, si ne upa dalje po cesarskih stikovati, ampak se verne zopet 15. sept. v Ljubljano, gardo pustivši v Višnji gori.

Še li bil sledil s svojimi mislimi hrabremu obnašanju naših vojnícov na tem mestu, ker kervava igra v teh gričih še ni končana, — al priderčala sva bila z mojim voznikom

na Studenec, in kar se je nekđaj godilo, se je zdaj iz spomina umaknilo temu, kar je bilo danes.

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Sibinja na Erdeljskem 30. dec. — Danes Vam drage „Novice“ iz daljnega sedanjega stanovanja le toliko morem pisati, da Vas nisem pozabil; drugo pot, ako Bog dá, kaj več, ako ne pozabim milega svojega jezika, ker tukaj se govori le nemško, saksonsko (drack si mir di hound — drück mir die Hand), valaško in madjarsko (ne madžarsko, zakaj gy se izgovarja kot di). Poletje je bilo tukaj oskurno, pa veliko prijetnejši je bil jesenski čas; turšice, za katero so Erdeljci (Siebenbürger) trepetali zavoljo deževnega vremena, ker je njih poglavitni živež (kar je Lahom polenta, je tukaj kmetom in gospôdi palukus), se je nenadoma veliko nalušilo. Krompirja je dve tretjini sognjilo; vinski pridelk je srednji, ker je bila zima prehuda, al vince je sladko in tudi teče prav gladko kakor štajarsko; kerme je zadosti, drugega pridelka pa za silo. Sveti večer smo imeli 15 stopinj mraza. Serčno Vas pozdravljam; veselo novo leto vošim Vam, pa tudi vsem ljubim Slovencom in za naveržek še posebno staremu Uhnetu, s katerim sva lani v planinah bčele pasla pa „Novice“ pridno prebirala. Bog vas živi vse skupaj! Cvetko.

Iz Gradca. * Tudi našo cukrarnico bode nek prevzela neka družba na akcije in v prihodnje le iz pese cukur kuhala. Ljubljanska pa bode, ko bo sopet dozdana, kakor poprej, cukur delala iz cukrene moke.

Iz Goriškega 18. dec. — Dasiravno je sém ter tjè bolj ali manj suša rastlinje zaterala, vendar se ne smé letos slaba letina imenovati; kodar je bilo žita manj, so pa vinske terte z dobro kapljico se bolje obnesle, zlasti ker se po dosti visoki ceni prodaja. Nekđaj smo bili veseli, da smo 4 fl. za kvinč vina prejeli, zdaj pa vedro po 6 do 8 fl. prodajamo. Zato pa tudi ni čuda, da največja želja in prizadeva Ipavcov je več in več rodovitnih tert si zarediti. Al to ni prav, da se za žlahne plemena premalo skerbi. Škoda, da čisto premalo spoznavamo, da le sosebna nesreča na Laškem je vzrok, da zdaj slovenski Primorci bolje in slabje vina lahko po visoki ceni prodajamo. Al ko se bo Lahom spet milejša vinska letina prikazala, bo menda naši deželi druga pela. Vendar obupati ni, temoč po besedah nepozabljivega rajnega očeta Vertovca precej začeti za boljše vina skerbeti. Izverstne vina se bojo vselej — čeravno včasih po nižji ceni — prodajale, vinček vinček pa ne bo kupca vjel. Naj bi si moji rojaki dobro zapomnili to prerokovanje! — Od šolstva in izobraževanja mladine v šolah se je že mnogo govorilo, ter vsak lahko vé, da si naši duhovski in deželski oblastniki, kakor tudi učniki v novejši dôbi s hvalevrednim prizadetjem za omiko ljudstva nevenljive vence pletejo. Da pa vse fare v ravnovagi ne stojé, mi bo poterdil vsak, ki šolstvo pozna. Zlasti nedeljske šole so zlo različne cene. Kolikor je meni znano, najbolj napreduje nedeljska šola pri dekanski fari v Černičah. Morda kaj pomaga to, da vsako nedeljo po dva pametna moža v šolo hodita, ter pazita, da vsi v nedeljsko šolo vpisani šolo redno obiskujejo, in se v šoli lepo mirno zadržé. Utemeljitelja in voditelja te naprave mi ni treba imenovati. Če pa je res to hasniv pomoček*), bi bilo prav, da bi tudi drugod Černičane v tem posnemali. Pomoček ta je nedolžen in ne pretežak. Tudi tù bi se smelo reči: „Vse poskusite, in kar je pravo, obderžite!“ Kajti reč je važna; in če drugod, menda tudi pri izobraževanju naše mladine veljá pregovor: „Kdor hitro pomaga, dvakrat pomaga.“ — Ker ravno o šolstvu govorim, mislim, da ne bo

*) Dobro ste jo zadeli, častiti gosp. dopisnik. To je napredstvo nedeljskih šol gotovo velika pripomoč! Vred.

napčno, če radosten omenim moža, ki zraven težkih duhovskih skerbi za blezo tisoč ljudi, tudi prostovoljno otroke šolskih reči marljivo uči. Ta mož je visokočastiti gospod Fidel Okorn, duhovnik v Lokavci, verl Krajnec. Taki možje (zlasti priletniši), ki poleg težke duhovne službe tudi otroke brati, pisati itd. prostovoljni učijo, so vredni kot dobrotniki domovine v zlate bukve zapisani biti!

Ljudoljub.

Iz Ljubljane. Kakor smo mi z veseljem brali pisemce, ki ga je te dni naš gospod prof. Terstenjak od visokoučenega in po vsem omikauem svetu slovečega gosp. Jakoba Grima iz Berolina prejel in ga nam poslal, ker nam rad razodeva „seine Leiden und Freuden“ na ternovi poti svojih preiskav, tako bojo gotovo tudi vsi prijatli njegovi pisemce to radostni brali; zato ga natisnemo od perve do zadnje verste: „Hochgeehrter herr! — Schon vor einigen monaten empfing ich Ihre gütige zusehrift, begleitet von lehrreichen, grösstentheils aus Ihrer feder geflossenen mittheilungen. wie viel des stoffes mag der steirische und krainische boden für slavisches und deutsches alterthum darbiethen! die kaum begonnene forschung ist natürlich oft noch unsicher, wird sich aber allmählich festen grund bereiten. entschuldigen Sie nur, dass ich meinen dank so spät erstatte. ich bin von meinem vorgerückten alter und von arbeiten so bedrängt, dass ich bedauern muss, mich in einen briefwechsel, der mir grossen vortheil bringen würde, nicht so häufig einlassen zu können als ich wünsche. Ihrem streben wünsche ich glückliches gedeihen.

Mit vollkommenster hochachtung und ergebnheit

Berlin 29. Dec. 1858.

Jacob Grimm m/p.“

Da bojo pisemce to razumeli tudi tisti naših bravecov, kateri radi berejo v listu našem gosp. Terstenjakove spise, pa ne razumejo jezika nemškega, ga jim podamo tudi v našem jeziku; tako-le se glasi: „Prečastiti Gospod! Že pred nekimi mesci mi je došlo prijazno pisemce Vaše s pridjanimi podučnimi spisi, ki so večidel delo Vaših rok. Koliko gradiva za slovansko in nemško starinarstvo obsega pač štajarska in kranjska zemlja! Se vé, da še le komaj začete preiskave še večkrat omahujejo, pa sčasoma si bojo napravile že terdno podlago. Ne zamerite mi, da sem se tako zakasnil s svojo zahvalo. Starost velika (Grim je že 74 let star) in opravil na kupe: vse to me zaderžuje, da se ne morem tolikrat kakor bi rad spuštati v dopisovanje, ki bi mi gotovo bilo v veliko korist. Da bi prizadevanje Vaše prav srečno in vspešno bilo!

Serčno Vas poštuje in Vam je udan

V Berolinu 29. dec. 1858.

Jacob Grimm s/r.“

Iz Ljubljane. V poslednjem mestnem zboru so bili stroški in dohodki tekočega leta še enkrat prevdarjeni. Ker ima mestna kasa še 2000 gold. n. d. lanskega dolga za ubožnico v karlovškem predmestju plačati in ker je odbor za kupščino šolskega poslopja za realno šolo določil za letos že 4000 gold., so se povišali stroški za letošnje leto za 6000 gold.; tedaj bojo stroški v vsem skupaj znašali 81,839 gold. in dohodke z 76,049 gold. presegali za 5790 gold. Sklenjeno je bilo v tem zboru med drugim tudi to, da se imajo dobrovoljni doneski za Radeckov spominek začeti pobirati, v tem pa določiti, kam naj se postavi, ker v sredo „zvezdnega drevoreda“ nikakor ne more priti, — dalje, da se bo naprava novega čevljarskega mosta v prevdarek vzela; in da živinsko sejmiše, ker ne more več biti na svojem dozdanjem mestu, pride vprihodnje v Krakovo namreč v tako imenovani Cojzov graben in poleg Ljubljaniče tje gori proti Gradašici. Treba bo, da bo magistrat to premembo kmali oklical, da se ob pravem času po deželi zve in ne bojo na sejm prignanih kónj in goved preganjali iz kraja v kraj. — Za kasirja pri ljub. hranilnici (Sparkasse) je bil v pondelj izvoljen gosp. Janežič, nedavnej izvoljeni mestni kasir.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Novi bankovci po goldinarji novega dnarja so bili zadnji dan preteklega leta izdani. Ti novi bankovci so starim goldinarskim bankovcom popolnoma podobni, le v sredi so rudeči, in tako se ločijo od starih že od deleč. Ker pa se na goldinarsk bankovec novega dnarja mora doplačati 5 novih krajevarjev, da ima vrednost starega bankovca, se mora na to gledati in pri vsaki kupčiji tudi določno izgovoriti: ali se bo plačalo s stariimi ali novimi bankovci, da ne bo pomote in prepira. — Izdajanje teh novih bankovcov se upira na cesarski patent od 26. dec. preteklega leta, kateri je veljaven za vse cesarske dežele razun lombarško-beneškega kraljestva, in ki dunajski banki dovoljuje, da sme goldinarskih bankovcov v novem dnarji polagama za 100 milijonov goldinarjev izdati, vse stare bankovce po 5, 2 in 1 gold. pa med tem in sicer do konca tega leta (31. dec. 1859) nazaj vzeti. Ti novi goldinarski bankovci imajo vso tisto veljavo kakor že pred njimi izdani novi bankovci po 1000, 100 in 10 gold. in so začasno za to namenjeni, da je kaj manjšega dnarja med ljudstvom, dokler ne pride dovelj srebernega dnarja med ljudi. Zagotovljeni so pa ti bankovci z doneski in izkupilom tistih cesarskih posestev, ktere je država banki izročila.

— Da bi se na Ogerskem, Horvaškem, v Slavoniji, Vojvodini in na Erdeljskem naselilo več kmetov iz drugih dežel našega cesarstva ali pa celó iz ptujih dežel, bode te dni cesarski patent za take naselnike oklican, kateri določuje vse okoljšine novih naselbin, in iz kterega povzamemo sledeče: Naseliti se morejo kmetovavci ali v celih novih občinah ali soseskah ali pa posamno; da se nova naselbina more soseska imenovati, se mora najmanj saj 50 samosvojnih družin združiti in 1000 oralov zemlje posesti; naselniki ene soseske morajo biti enega naroda in ene vere, da bode edinost in sprava med njimi kraljevala; novi naselniki skozi 6 let ne bojo plačevali gruntnega davka; skozi 15 let pa tudi hišnega, rokodelskega in dohodkinega davka ne; skozi 10 let bojo oprosteni ukvartiranja, če ne bo kakošna posebna sila; kontrakti za gruntne in naseliške opravila so prosti štampeljna in drugih davšin. Ptujci iz unanjih dežel in njih v unanjih deželah rojeni sini so vojaščine prosti; živino, mašine in orodje smejo brez cola v svoje naselišča pripeljati itd.

— Teta presvitlega Cesarja nadvojvodinja Marija Anna je 28. decembra v Badenu poleg Dunaja umerla 54 let stara.

— Od vseh Svetih je tudi eksekucijno plačilo v novem dnarji določeno; plača se namreč vojaku, ko pride prvi pot na eksekucijo, 5, drugi pot pa 10 novih krajev na dan.

— Dunajčanje so lani 64,676 veder piva (ola) več poserkali kot predlanskim; predlanskim so ga popili 2 milijona in 138,159 veder, lani pa 2 milijona in 202,835.

Iz Lombardije. Velike šole v Pavii so na višje povelje zaperli, pa le čez božične praznike, kakor vladni časnik „Oest. Corr.“ pravi, in učenci, kateri niso v Pavii doma, so mogli mesto zapustiti. Ta ukaz je menda nasledek tistega hudodelstva, po kterem je bil nedavnej profesor dr. Briccio na ulicah umorjen. Pismo iz Milana v „Presse“ razjasnuje ta umor tako-le: Ko je „domoljublje talijansko“ pregnalo cigare, pijejo Talijani tabak le iz lončenih pip. „To tedaj je orodje talijansko“ — je zasmehljivo rekel nek gospod v kavarnici pokazaje lončeno pipo.“ Drugi dan ga je zabodel nekdo na ulicah — bil je prof. Briccio.

— Sveti večer je bila pošta med Mantovo in Milanom, kakor „Triester Zeitung“ pravi, za 1000 lir oropana.

Iz Českega. Iz Prage. Na sveti večer, pišejo „Praž. Nov.“, smo bili tukaj v silnem strahu. Kmali po 5. uri zvečer je začelo v enem proti Žofijnemu otoku ležečih